

Sygn. akt I C 1296/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 stycznia 2014 r.

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSO Ewa Harasimiuk

Protokolant sekr. sądowy Przemysław Baranowski

po rozpoznaniu w dniu 15 stycznia 2014 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa B. S.

przeciwko A. C.

o zapłatę

orzeka:

I. umarza postępowanie co do kwoty 29.104 zł 84 gr (dwadzieścia dziewięć tysięcy sto cztery złote osiemdziesiąt cztery grosze);

II. zasądza od A. C. na rzecz B. S. kwotę 30.563 zł 46 gr (trzydzieści tysięcy pięćset sześćdziesiąt trzy złote czterdzieści sześć groszy) wraz z odsetkami w wysokości ustawowej za okres od dnia 18 lutego 2013 r. do dnia zapłaty;

III. oddala powództwo w pozostałym zakresie;

IV. zasądza od A. C. na rzecz B. S. kwotę 3.281 zł 25 gr (trzy tysiące dwieście osiemdziesiąt jeden złotych dwadzieścia pięć groszy) tytułem zwrotu kosztów postępowania w sprawie, w tym kwotę 1.173 zł 60 gr (jeden tysiąc sto siedemdziesiąt trzy złote sześćdziesiąt groszy) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

V. zasądza od B. S. na rzecz A. C. kwotę 2.426 zł 40 gr (dwa tysiące czterysta dwadzieścia sześć złotych czterdzieści groszy) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

VI. nakazuje pobrać na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie od B. S. kwotę 149 zł 36 gr (sto czterdzieści dziewięć złotych trzydzieści sześć groszy), zaś od A. C. kwotę 72 zł 24 gr (siedemdziesiąt dwa złote dwadzieścia cztery grosze) tytułem nieuiszczonych wydatków, poniesionych tymczasowo ze środków Skarbu Państwa.

Sygn. akt I C 1296/12

UZASADNIENIE

B. S. – reprezentowana przez pełnomocnika, będącego radcą prawnym (k.143) – pozwem w pierwotnym brzmieniu wniosła o zasądzenie od A. C. na jej rzecz kwoty 93.755 zł 41 gr wraz z ustawowymi odsetkami od tej kwoty za okres od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa (k.5).

W uzasadnieniu powództwa powódka wskazała, iż kwota objęta pozwem stanowi świadczenie nienależne, o które wzbogacił się A. C., bez podstawy prawnej. Wg twierdzeń B. S. komornik sądowy, na wniosek pozwanego, wyegzekwował na rzecz strony pozwanej łącznie kwotę 22.695,52 euro, mimo że środki te pochodziły z majątku osobistego powódki, a nie majątku wspólnego powódki i jej małżonka, z którego to ów organ egzekucyjny miał prowadzić egzekucję (k.6-12).

A. C. – reprezentowany przez pełnomocnika, będącego radcą prawnym (k.145) – wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania w sprawie (k.98).

Uzasadniając swe stanowisko strona pozwana podniosła, iż kwestionuje powództwo zarówno co do zasady, jak i co do wysokości. Zdaniem A. C., komornik sądowy, prowadząc egzekucję z rachunków bankowych B. S., nie zajęła majątku osobistego powódki i działała zgodnie z prawem, co pozwany wywiódł z postanowienia Sądu Rejonowego w Grodzisku Mazowieckim z dnia 18 sierpnia 2010 r. Z tego też względu, w opinii pozwanego, nie posiada on legitymacji biernej w niniejszej sprawie. Jednocześnie, A. C. oznajmił, iż wysokość jego wzbogacenia, tj. wysokość świadczenia otrzymanego od organu egzekucyjnego, wynosi 86.157 zł 93 gr. Ponadto, pozwany wskazał na brak wcześniejszych wezwań do zapłaty kwoty objętej roszczeniem B. S., co winno czynić bezpodstawnym żądanie zasądzenia odsetek od dnia wniesienia pozwu (k.98v-101).

Pismem z dnia 4 czerwca 2013 r., sprecyzowanym na rozprawie w dniu 5 czerwca 2013 r., B. S. ograniczyła żądanie pozwu w ten sposób, że wniosła o zasądzenie od pozwanego na jej rzecz kwoty 86.157 zł 93 gr wraz z odsetkami od dnia doręczenia odpisu pozwu oraz cofnęła pozew w pozostałym zakresie, ze zrzeczeniem się roszczenia (k.123, 146, 147).

Postanowieniem wydanym w dniu 5 czerwca 2013 r. Sąd umorzył postępowanie co do kwoty 7.597 zł 48 gr wraz z ustawowymi odsetkami od daty wniesienia pozwu do dnia 17 lutego 2013 r. (k.151).

Przed zamknięciem rozprawy, B. S. dokonała ostatecznej modyfikacji powództwa, wnosząc o zasądzenie od A. C. na jej rzecz kwoty 57.053 zł 9 gr wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 11 marca 2011 r. do dnia zapłaty i kosztami postępowania oraz cofając powództwo w pozostałym zakresie ze zrzeczeniem się roszczenia. A. C. podtrzymał stanowisko wyrażone dotychczas w toku postępowania (k.264v). Pozwany podtrzymał także zarzuty sformułowane pismem z 24.10.2013r. (k. 244 r.), iż zarzuty identyczne ze sformułowanymi w uzasadnieniu pozwu w niniejszej sprawie były przedmiotem badania Sądu Rejonowego w Grodzisku Mazowieckim w sprawie I Co 853/10, który oddalił skargę B. S. m.in. w zakresie zaskarżenia zajęcia wierzytelności i wypłaty środków w łącznej wysokości 93 755,41 zł. z dwóch rachunków bankowych, które były analizowane przez biegłego w niniejszej sprawie. Zdaniem pozwanego rozstrzygnięcie w w/w sprawie oparte jest na ustaleniach faktycznych, iż środki finansowe znajdujące się na wskazanych kontach objęte są małżeńską wspólnością ustawową i ustalenia te wiążą także Sąd rozpoznający sprawę niniejszą.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

B. S. zawarła z P. S. w dniu 28 czerwca 1986 r. związek małżeński. Małżonkowie, w dniu 17 maja 1996 r. postanowili, iż od tego dnia wyłączają wspólność majątkową, wprowadzając tym samym rozdzielną majątkową. Sąd Okręgowy w Warszawie w dniu 17 stycznia 2011 r. orzekł rozwód ww. związku małżeńskiego.

Prawomocnym postanowieniem wydanym w dniu 15 marca 2007 r., kończącym postępowanie w sprawie I Ns 57/06, Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi-Południe w Warszawie stwierdził, że spadek po D. M., urodzonej w dniu (...), zmarłej w dniu 15 maja 2001 r., nabyła w całości na podstawie ustawy jej córka – B. S.. W skład spadku po matce powódki wchodziły: prawo użytkowania wieczystego zabudowanej nieruchomości przy ul. (...) w W. o wartości 1.400.000 zł, środki pieniężne zgromadzone na rachunku prowadzonym przez Bank (...) S. A. w W., (...) w kwocie 46.947 zł 17 gr, zabudowana nieruchomość przy ul. (...) w P. o wartości 1.027.724 zł, zabudowana nieruchomość położona przy ul. (...) w B. o wartości 215.200 zł, środki pieniężne zgromadzone na rachunku prowadzonym przez Bank (...) S. A. w W., (...) w kwocie 20.673 zł 68 gr, środki pieniężne zgromadzone na rachunku prowadzonym przez

Bank (...) S. A. w W., (...) w kwocie 1.178 zł 34 gr oraz środki pieniężne zgromadzone na rachunku prowadzonym przez Bank (...) S. A. w W., (...) w kwocie 164.596 zł 46 gr.

W ramach umowy sprzedaży, zawartej w dniu 17 stycznia 2008 r. pomiędzy B. S. oraz M. A. w formie aktu notarialnego przed notariuszem G. R., powódka przeniosła prawo użytkowania wieczystego działki o numerze ewidencyjnym (...) z obrębu (...) przy ul. (...) wraz z posadowionym na niej budynkiem mieszkalnym, objęte księgą wieczystą nr (...), które to odziedziczyła po matce D. M., na rzecz M. A. za kwotę 1.322.000 zł. Cena nabycia została rozłożona na 3 raty, przy czym dwie z nich zostały zapłacone przed dniem 17 stycznia 2008 r., zaś pozostała kwota, tj. 954.268 zł została uiszczona na rachunek bankowy B. S. (...) w dniu 18 stycznia 2008 r.

B. S. stopniowo przelewała ww. świadczenie z rachunku (...) na rachunek (...), zmieniając przy tym walutę z polskiego złotego na euro: w dniu 28 stycznia 2008 r. kwotę 12.000 euro, w dniu 25 lutego 2008 r. kwotę 3.000 euro, w dniu 14 marca 2008 r. kwotę 7.000 euro, w dniu 9 października 2008 r. kwotę 72.400,81 euro i kwotę 20.272,23 euro.

Dochód ze środków pieniężnych zgromadzonych przez powódkę na rachunku o numerze (...) w okresie od dnia 18 stycznia 2008 r. do dnia 20 listopada 2009 r. wyniósł nie mniej niż 55.594 zł 47 gr.

Sąd Okręgowy w Warszawie wydał w dniu 17 października 2007 r. w sprawie zarejestrowanej pod sygnaturą akt IV Nc 157/07 nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym, w którym nakazał pozwanemu P. S., aby zapłacił powodowi A. C. kwotę 200.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 2 października 2007 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 6.100 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 3.600 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego, w terminie dwóch tygodni od dnia doręczenia nakazu, albo wniósł w tymże terminie zarzuty. Nakaz uprawomocnił się, a ów Sąd wydał powodowi tytuł wykonawczy – prawomocny nakaz zapłaty opatrzony w dniu 20 grudnia 2007 r. klauzulą wykonalności.

Następnie, w sprawie IV Co 193/09 Sąd Okręgowy w Warszawie nadał w dniu 26 sierpnia 2009 r. powyższemu orzeczeniu klauzulę wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika P. S. – B. S., z ograniczeniem jej odpowiedzialności do majątku objętego małżeńską wspólnością ustawową. W dniu 30 września 2009 r. przedmiotowy tytuł wykonawczy wydano A. C..

A. C., pismem z dnia 30 września 2009 r. wystąpił do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Grodzisku Mazowieckim M. B. m.in. o skierowanie postępowania egzekucyjnego przeciwko małżonkowi dłużnika – B. S. oraz o wszczęcie egzekucji z nieruchomości położonej w P. przy ul. (...), wszelkich ruchomości znajdujących się na powyższej nieruchomości oraz wszelkich innych ruchomości, będących własnością dłużnika bądź wchodzących w skład majątku wspólnego dłużnika i jego małżonki, jak również wszelkich wierzytelności i rachunków bankowych.

W toku postępowania egzekucyjnego Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Grodzisku Mazowieckim M. B., w sprawie Km 8725/09, zajął rachunki bankowe powódki, prowadzone przez Bank (...) S. A. w W.: (...) (waluta – euro) i (...) (waluta – polski złoty).

Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Grodzisku Mazowieckim M. B. wyegzekwował do dnia 9 marca 2010 r. na rzecz A. C. kwotę 93.755 zł 41 gr, przy czym pozwanemu wypłacono jedynie kwotę 86.157 zł 93 gr – wyegzekwowane świadczenie w pozostałej części zostało zaliczone na opłatę egzekucyjną (7.500 zł 43 gr) oraz koszty (97 zł 5 gr).

Sąd Rejonowy w Grodzisku Mazowieckim, postanowieniem z dnia 18 sierpnia 2010 r., wydanym w sprawie I Co 853/10 ze skargi B. S. na czynności Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Grodzisku Mazowieckim M. B. w sprawie Km 8725/09 oddalił skargę w zakresie zaniechania przez ww. Komornika Sądowego doręczenia skarżącej zawiadomienia o zajęciu jej rachunków bankowych, prowadzonych przez (...) S. A. w W. o numerach (...) i (...), zajęcia wierzytelności z ww. rachunków, wypłaty z tychże rachunków kwoty 93.755 zł 41 gr oraz zajęcia ruchomości stosownie do protokołu zajęcia ruchomości z dnia 14 grudnia 2009 r. (pkt I). Jednocześnie, ów Sąd uwzględnił skargę w zakresie zajęcia nieruchomości położonej w P. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Grodzisku Mazowieckim prowadzi księgę wieczystą nr (...) i umorzył w tym zakresie postępowanie egzekucyjne (pkt II).

B. S. przed skierowaniem sprawy na drogę sądową, nie wzywała A. C. do zapłaty na jej rzecz jakiegokolwiek kwoty. Pierwszym pismem o charakterze tożsamym z rzeczoną wezwaniem był odpis pozwu, doręczony pozwanemu przez sąd w dniu 18 lutego 2013 r.

Sąd ustalił powyższy stan faktyczny w oparciu o następujące środki dowodowe: k.17-19 – fotokopia wniosku o wszczęcie egzekucji, k.20, 21 – fotokopia zawiadomienia o zajęciu rachunku bankowego, (oryginały tego dokumentu i następujących: akta egzekucyjne Km 8725/09), k.22 – kopia odpisu postanowienia z dnia 26 sierpnia 2009 r. w sprawie IV Co 193/09, k.23 – kopia tytułu wykonawczego, k.24 – kopia tytułu wykonawczego, k.25 – kopia decyzji Urzędu Skarbowego z dnia 23 listopada 2007 r., k.26 – kopia odpisu postanowienia z dnia 15 marca 2007 r. w sprawie I Ns 57/06, k.28-35 – kopia wypisu aktu notarialnego Rep. A nr (...), k.49-51 – kopie historii rachunków bankowych, k.52-54 – kopia zaświadczenia Bank (...) S. A. w W. z dnia 11 stycznia 2011 r., k.55 – kopia zaświadczenia Bank (...) S. A. w W. z dnia 25 sierpnia 2010 r., k.56 – kopia zaświadczenia Bank (...) S. A. w W. z dnia 24 października 2012 r. k.57 – kopia zaświadczenia Bank (...) S. A. w W. z dnia 25 sierpnia 2010 r., k.58-62 – kopia historii rachunku bankowego, k.63, 64 – kopia odpisu postanowienia z dnia 18 sierpnia 2010 r. w sprawie I Co 853/10, k.105 – kopia dowodu przelewu, k.120 – zwrotne poświadczenie odbioru, k.130-141 – kopia odpisu zupełnego księgi wieczystej nr (...), k.147, 148, 264 – zeznania strony B. S., k.148, 149 – zeznania świadka W. M., k.194-197v – pisemna opinia biegłego sądowego, k.262v-263v – ustna, uzupełniająca opinia biegłego sądowego, k.264 – zeznania strony A. C., k.55-57 akt Km 8725/09 – kopia wypisu aktu notarialnego Rep. A Nr (...), k.74 akt Km 8725/09 – zaświadczenie o dokonanych wpłatach, k.266 Km 8725/09 – kopia odpisu wyroku z dnia 17 stycznia 2011 r. w sprawie IV C 1369/10.

Wyżej wymienione środki dowodowe, stanowiące podstawę omawianych ustaleń, jako spójne i niewykluczające się wzajemnie w uwzględnionej części, nie budziły wątpliwości Sądu, co do ich wiarygodności. Nie istniały zatem podstawy, aby odmówić im mocy dowodowej w zadanym zakresie. Przy czym zeznania świadka W. M. w zakresie w jakim dotyczyły wpłat na konto powódki a przeznaczonych dla niego, a następnie wypłat tych środków na rzecz świadka nie mają znaczenia dla merytorycznego rozstrzygnięcia w sprawie, bowiem środki te nie generowały dochodów z majątku osobistego powódki i nie były przedmiotem zajęcia przez komornika sądowego, skoro powódka jak zeznał W. M. wypacała je w banku lub z bankomatu oddawała jemu.

Sąd pominął także dowód w postaci kopii „testamentu” (k.27), gdyż okoliczność, na którą został ów dokument złożony, wynikała z innych, obiektywnych środków dowodowych, w tym, z kopii odpisu prawomocnego postanowienia w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku. Sąd nie wziął także pod uwagę kopii fotografii (k.103) oraz kopii dokumentów (k.104, 106-111) przedłożonych przez pozwanego, gdyż okoliczności nimi objęte, abstrahując od ich wiarygodności, nie miały znaczenia dla oceny zasadności powództwa B. S. (art. 227 k.p.c.). Wszak okoliczności „prowadzenia wspólnego pożycia z pierwotnym dłużnikiem” nie tylko nie wynika z załączonego zdjęcia, ale sama w sobie nie konstituuje składu majątku osobistego powódki, zwłaszcza ze skutkiem wstecznym. Irrelevantną materią pozostaje także ewentualne oskarżenie i podejrzenie B. S. o popełnienie przestępstwa. Co więcej, ów wniosek stanowi naruszenie zasady bezpośredniości, w zakresie w jakim dotyczył zeznań i oświadczeń świadka przesłuchiwanego w toku postępowania przygotowawczego.

Sąd też nie dał wiary zeznaniom powódki, iż wszystkie środki zajęte przez komornika sądowe stanowiły jej majątek osobisty, albowiem wszystkie dochody z tych środków wypłacała w miarę potrzeb.

Przy ocenie materiału dowodowego należy ponadto przypomnieć, iż w myśl art. 365 § 1 k.p.c. orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby. Istotnie, w powoływanym unormowaniu ustawodawca ograniczył związanie wymienionych w nim podmiotów jedynie orzeczeniem, jak wynika z literalnego brzmienia tego przepisu, jednakże nie powinno budzić kontrowersji, iż orzeczenie jest, co do zasady, każdorazowo oparte na ustaleniach faktycznych dokonanych przez Sąd, ocenianych przez pryzmat żądania wyrażonego we wniosku lub pozwie, na płaszczyźnie obowiązującego porządku prawnego. Innymi słowy, „inne sądy” w rozumieniu art. 365 § 1 k.p.c., a zatem i Sąd rozpoznający przedmiotową sprawę, związane będą nie tylko samym postanowieniem lub wyrokiem (ich sentencją), ale również stanem faktycznym, który legł u podstawy ich wydania, a więc i uzasadnieniem

prawomocnych orzeczeń, opisującym podstawę faktyczną rozstrzygnięcia. Wszak niedopuszczalnym byłoby istnienie systemu prawnego, w którym aprobowano by wydawanie orzeczeń, opartych na ustaleniach biegunowo odmiennych od stanowiących już podstawę prawomocnego rozstrzygnięcia kończącego dane postępowanie, a dotyczących dokładnie tych samych okoliczności lub osób. Prowadziłoby to akceptacji istnienia dwóch wykluczających się wzajemnie stanów faktycznych, co z oczywistych względów, nie może mieć miejsca.

Odpowiadając na podniesiony przez pozwanego zarzut związania niniejszego Sądu rozstrzygnięciem wydanym w sprawie I Co 853/10 (k.99, 245) warto przypomnieć, iż podstawą oddalenia skargi B. S. nie była sfera merytoryczna, która przemawiałaby za brakiem zasadności argumentacji powódki, ale względy formalne, bowiem dłużnikowi co do zasady nie przysługuje skarga na zajęcie, zaś oddalenie jej nie podlega kontroli instancyjnej. W konsekwencji, oddalenie skargi w zakresie zajęcia rachunków bankowych w żadnym stopniu nie przesądza o braku słuszności dochodzenia zapłaty kwoty z tytułu nienależnego świadczenia, zaś sfera ta podlega badaniu w oparciu o fakty, których Sąd Rejonowy w Grodzisku Mazowieckim w sprawie I Co 853/10 nie badał, gdyż w ogóle nie były one objęte jego oceną.

Sąd zważył, co następuje:

Na wstępie należy zaadresować sferę formalną, która wytyczała ramy niniejszego postępowania, mianowicie, modyfikację powództwa i jego częściowe cofnięcie. Otóż w myśl art. 355 § 1 k.p.c. Sąd wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania, jeżeli powód cofnął ze skutkiem prawnym pozew, zaś stosownie do treści art. 203 § 1 k.p.c. pozew może być cofnięty bez zezwolenia pozwanego aż do rozpoczęcia rozprawy, a jeżeli z cofnięciem połączone jest zrzeczenie się roszczenia – aż do wydania wyroku.

B. S., na rozprawie w dniu 15 stycznia 2014 r., zmodyfikowała swe roszczenie w ten sposób, że ograniczyła powództwo do kwoty 57.053 zł 9 gr i wniosła o zasądzenie na jej rzecz ustawowych odsetek od dnia 11 marca 2011 r. do dnia zapłaty, cofając powództwo w pozostałym zakresie, ze zrzeczeniem się roszczenia (k.264v). Zdaniem Sądu, rzeczona czynność procesowa była skuteczna – została dokonana przez wydaniem wyroku i zawierała zrzeczenie się roszczenia.

Dlatego też, Sąd na podstawie art. 355 § 1 k.p.c. umorzył postępowanie w sprawie co do kwoty 29.104 zł 84 gr (pkt I).

Pozwem w ostatecznym brzmieniu, modyfikowanym dwukrotnie w toku postępowania (k.147, 264v), inicjatorka postępowania dochodziła od A. C. zapłaty kwoty 57.053 zł 9 gr wraz z odsetkami w wysokości ustawowej od dnia 11 marca 2011 r. do dnia zapłaty (k.264v).

Sąd doszedł do przekonania, iż żądanie B. S. zasługiwało na aprobatę, ale jedynie w części.

Dokonując oceny powództwa, Sąd stanął na stanowisku, iż roszczenie B. S. znajduje swe źródło w art. 405 k.c. Otóż stosownie do jego treści, kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Zgodnie zaś z art. 410 § 1 k.c. przepisy artykułów poprzedzających (tj. art. 405-409 k.c.) stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego. I tak, w myśl regulacji art. 410 § 2 k.c., świadczenie jest nienależne jeżeli ten kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia. W kontekście przedmiotowej sprawy, świadczeniem tym będzie część kwoty, która została wydana pozwanemu, w ramach postępowania egzekucyjnego, a która nie została wyegzekwowana zgodnie z przepisami prawa.

W pierwszej kolejności należy odnieść się do najdalej idącego zarzutu, podniesionego w odpowiedzi na pozew, mianowicie, zarzutu braku legitymacji biernej po stronie A. C. (k.99v). W ocenie Sądu, nie zasługuje on na uwzględnienie, gdyż powództwo o zwrot nienależnego świadczenia przysługuje przeciwko beneficjentowi, nie zaś organowi, który na rzecz przysposobionego działał. Istotą jest więc skierowanie powództwa przeciwko podmiotowi, który mimo braku podstawy prawnej, stał się wzbogacony z majątku powódki. Warto zaznaczyć, że stosownie do treści art. 797 § 1 k.p.c. to wierzyciel jest dysponentem postępowania egzekucyjnego, zaś organ egzekucyjny, związany jest

treścią wniosku wierzyciela, zarówno co do egzekwowanego świadczenia, jak i sposobu jego egzekucji. Nie sposób zatem przenosić ciężar odpowiedzialności na Komornika Sądowego, który działa w ramach porządku prawnego, ale i woli wierzyciela. Co nie bez znaczenia, stronie pozwanej musi być znana konstrukcja powództwa opartego 405 k.c., skoro wskazała na różnicę w wysokości kwoty wskazanej w pozwie i świadczenia przez nią otrzymanego, uzyskanej po pomniejszeniu wyegzekwowanej wierzytelności o koszty komornicze.

Jak wynika z ustaleń Sądu, Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Grodzisku Mazowieckim M. B., w toku postępowania egzekucyjnego, zarejestrowanego pod sygnaturą Km 8725/09, prowadził przeciwko B. S. egzekucję w oparciu o tytuł wykonawczy – nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym, wydany w sprawie IV Nc 157/07, któremu nadano klauzulę wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika – B. S. z ograniczeniem jej odpowiedzialności do majątku objętego małżeńską wspólnością ustawową (k.22). Zadany stan faktyczny oznacza, iż na płaszczyźnie roszczenia wyrażonego w pozwie a w świetle obowiązujących przepisów, należało zbadać, z jakich składników majątkowych przeprowadzono egzekucję kwoty 86.157 zł 93 gr. W szczególności, za kluczowe należało uznać ustalenie, czy stanowiły one majątek osobisty powódki, czy też majątek wspólny B. S. i P. S.. Albowiem wyłącznie w sytuacji, gdy Komornik Sądowy prowadziłby, wbrew treści tytułu wykonawczego, egzekucję z tego pierwszego elementu, żądanie powódki zasługiwałoby na akceptację, co do zasady.

Sfera przynależności składników majątkowych do każdej z ww. kategorii została unormowana w treści art. 33 k.r. i o., regulującego katalog składników zaliczanych do majątku osobistego każdego z małżonków oraz art. 31 § 2 k.r. i o. nakreśla granice majątku wspólnego. W ujęciu niniejszego procesu niespornym było, iż środki pieniężne, znajdujące się na rachunkach zajętych przez organ egzekucyjny, w toku postępowania Km 8725/09, pochodziły ze sprzedaży prawa użytkowania wieczystego gruntu i nieruchomości budynkowej, na nim posadowionej. Z kolei przedmiot umowy sprzedaży z dnia 17 stycznia 2008 r. został w całości odziedziczony przez powódkę po jej matce (k.26). Oznacza to, iż środki pieniężne wpłacone na rachunek bankowy z którego zaspokojono wierzyciela stanowiły majątek osobisty B. S.. Jednocześnie stosownie o brzmienia art. 31 § 2 pkt. 2 k.r. i o. do majątku wspólnego małżonków należą w szczególności dochody z majątku wspólnego, jak również z majątku osobistego każdego z małżonków. Jak ustalono w ramach postępowania dowodowego, a w szczególności, w niekwestionowanej ostatecznie przez strony sporu pisemnej i ustnej, uzupełniającej opinii biegłego sądowego, środki należące do powódki, a z których prowadzono egzekucję, zostały powiększone przez obrót nimi (zakup waluty i wzrost jej kursu) oraz o odsetki. Bez wątpienia, ów niesporny fakt ma znaczenie dla oceny zasadności roszczenia B. S. co do jego wysokości.

Wobec braku możliwości precyzyjnego ustalenia wysokości ostatecznego dochodu uzyskanego ze środków zdeponowanych na zajętych rachunkach (k.198v), Sąd doszedł do przekonania, iż w niniejszej sprawie znajdzie zastosowanie regulacja art. 322 k.p.c., w myśl której, jeżeli w sprawie o zwrot bezpodstawnego wzbogacenia Sąd uzna, że ściśle udowodnienie wysokości żądania jest niemożliwe lub nader utrudnione, może w wyroku zasądzić odpowiednią sumę według swej oceny, opartej na rozważeniu wszystkich okoliczności sprawy.

Sąd zważył, iż skoro zdaniem biegłego sądowego dochód ze środków finansowych, zgromadzonych na rachunku bankowym (...) wyniósł nie mniej niż 55.594 zł 47 gr, to tę kwotę należy uznać za wiążącą i uwzględnić przy obliczeniu świadczenia nienależnego, które wyegzekwował A. C. w myśl art. 31 § 2 pkt 2 k.r. i o.

Z tego względu, zdaniem Sądu, roszczenie o zapłatę kwoty 57.053 zł 9 gr zasługiwało na uwzględnienie jedynie co do kwoty 30.563 zł 46 gr, która odpowiada środkom pieniężnym należącym do majątku osobistego B. S., wypłaconym A. C. przez Komornika Sądowego. Zatem, jedynie ta kwota stanowi świadczenie nienależne pozwanemu: 86.157 zł 93 gr (świadczenie wypłacone pozwanemu) – 55.594 zł 47 gr (dochód z majątku osobistego, należący do majątku wspólnego małżonków). Nie budziło bowiem wątpliwości Sądu, że kwota przekraczająca 30.563 zł 46 gr została wyegzekwowana zgodnie z tytułem wykonawczym, tj. z ograniczeniem odpowiedzialności powódki do majątku objętego małżeńską wspólnością ustawową (k.22).

Rozstrzygając o wyrażonym w zmienionym pozwie żądaniu zasądzenia odsetek, Sąd zważył, iż podług treści art. 481 § 1 k.c. jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas

opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Z uwagi na to, że pomiędzy stronami postępowania stopa odsetek za opóźnienie nie była z góry oznaczona, zgodnie z art. 481 § 2 zd. 1 k.c. powodowi należą się odsetki ustawowe.

Co do zasady, dług z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia jest długiem bezterminowym, tzn. termin zwrotu korzyści nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, w rezultacie zwrot powinien nastąpić niezwłocznie po wezwaniu do zwrotu bezpodstawnie wzbogaconego, stosownie do art. 455 k.c. W kontekście historycznym pojawiło się rozróżnienie na wymagalność roszczenia o zwrot świadczenia i termin spełnienia świadczenia – co zakwestionowano w nowszym orzecznictwie (vide: Roman Trzaskowski, komentarz do art. 405 w Komentarzu do Kodeksu cywilnego pod red. Jacka Gudowskiego, Wydanie I, LexisNexis 2013r. z wyborem orzecznictwa). Konkludując obowiązek zapłaty odsetek za opóźnienie w wykonaniu zobowiązania z bezpodstawnego wzbogacenia powstaje w odpowiedni czas po rzeczywistym wezwaniu (por. m.in. uchwała Sądu Najwyższego z 8.10.1992 r., III CZP 117/92)

W niniejszej sprawie zasądzeniu podlegało wzbogacenie uzyskane przez pozwanego w chwili przelania na jego rzecz środków przez komornika sądowego, stąd nieadekwatne są do stanu sprawy rozważania dotyczące daty zasądzenia odsetek zawarte m.in. w wyroku Sądu Najwyższego z 12.03.1998 r. w sprawie I CKN 522/97, OSNC 1998, nr 11, poz. 176). Zwłaszcza, iż kwestia wysokości wzbogacenia w kwocie 86.157 zł 93 gr. sensu stricto nie była w postępowaniu przedmiotem zarzutów pozwanego, który sam ten kwotę powołał w odpowiedzi na pozew.

Jak wynika z ustaleń Sądu, powódka, przed wniesieniem pozwu, nie wzywała pozwanego do spełnienia świadczenia – zwrotu nienależnie wyegzekwowanej kwoty, niezależnie od jej wysokości. Kwestionowała jedynie zasadność dochodzenia przez wierzyciela męża roszczenia w stosunku do niej w toku postępowania egzekucyjnego. Pierwszym pismem, z którego wynikało żądanie zapłaty, był więc odpis pozwu, prawidłowo doręczony A. C. w dniu 18 lutego 2013 r. (k.120). Zatem, za moment wezwania do zapłaty należy uznać dzień doręczenia stronie pozwanej rzeczonoego pisma pozwu, a nie dzień 11 marca 2011 r., jak wносиła powódka (k.264v), albowiem dopiero z chwilą doręczenia pisma wszczynającego niniejszy proces strona pozwana mogła zapoznać się z jego treścią i podjąć stosowne kroki, celem uniknięcia zwiększonej odpowiedzialności materialnej (narastania odsetek za zwłokę). Zasadnym było więc uznanie, iż skoro strona pozwana otrzymała pozew, traktowany na równi z wezwaniem do zapłaty, w dniu 18 lutego 2013 r., to od tej daty A. C. pozostawał w zwłoce z zapłatą na rzecz powódki świadczenia pieniężnego.

Dlatego też, Sąd, na podstawie art. 405 k.c. w zw. z art. art. 410 k.c. w zw. z art. 31 § 2 i 33 k.r. i o. oraz art. 481 k.c. w zw. z art. 455 i 476 k.c. zasądził od A. C. na rzecz B. S. kwotę 30.563 zł 46 gr wraz z odsetkami w wysokości ustawowej od dnia 18 lutego 2013 r. do dnia zapłaty (pkt II). Jednocześnie, Sąd w oparciu o tożsamą podstawę prawną, oddalił powództwo w pozostałym zakresie (pkt III).

Odnosząc się do wniosków stron powodowej o zwrot kosztów procesu, Sąd zważył, iż stosownie do regulacji art. 98 § 1 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu), natomiast podług treści art. 98 § 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez radcę prawnego zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego radcy prawnego, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony.

Trzeba podkreślić, że w wypadku umorzenia postępowania, ustalenie stron wygrywającej i przegrywającej determinowane jest przyczyną, jaka spowodowała potrzebę wydania rozstrzygnięcia w tym przedmiocie. Wg stanowiska doktryny, umorzenie postępowania stawia stronę powodową w roli strony przegrywającej spór, m.in. jeśli cofnięcie pozwu nastąpiło wskutek niewywołanej przez strony zmiany stanu faktycznego, która doprowadziła do bezprzedmiotowości roszczenia. Innymi słowy, za przegraną poczytuje się stronę, której roszczenie nie zostało uwzględnione (powódka), albo której obrona była nieskuteczna (pozwany). Przyjmuje się przy tym zgodnie, że chodzi tu nie tylko o przegranie w sensie merytorycznym, ale także formalnym, czyli o takie rozstrzygnięcia (postanowienia), które kończą postępowanie bez uwzględnienia pierwotnego żądania wyrażonego w pozwie. Dlatego

też, według unormowania art. 98 § 1 k.p.c., powódkę obciążają koszty m.in. w razie odrzucenia pozwu bądź umorzenia postępowania na skutek cofnięcia pozwu.

W związku z tym, że B. S. cofnęła pozew dwukrotnie (co do kwoty 7.597 zł 48 gr – k.147 oraz co do kwoty 29.104 zł 84 gr – k.264v), wydanie orzeczenia stało się w tym zakresie bezprzedmiotowe i w konsekwencji, stosownym było uznanie strony powodowej za podmiot przegrywający sprawę, co do kwoty 36.702 zł 32 gr. Zdaniem Sądu, oczywistym było zatem, iż skoro powódka cofnęła pozew, musiała uznać, iż jego dalsze popieranie narazi ją na merytoryczną przegraną w sprawie i może zwiększyć jej koszty postępowania.

Warto zaznaczyć, iż przepisy kodeksu postępowania cywilnego statuują zasadę, że wynik procesu z reguły decyduje o obowiązku zwrotu kosztów przeciwnikowi. Wierzyciel przed wytoczeniem powództwa obowiązany jest wszechstronnie rozważyć, czy przysługuje mu dochodzone roszczenie, od kogo może żądać jego zaspokojenia i w jakiej wysokości. Proces bowiem ze swej istoty zmierza do zrealizowania rzeczywiście przysługującej powodowi wierzytelności w drodze przymusu państwowego i to przez osobę rzeczywiście zobowiązaną do jej zaspokojenia. Wytaczanie powództwa bez dostatecznego rozważenia, czy pozwany faktycznie jest dłużnikiem lub czy kwota objęta pozwem jest wciąż wymagalna, powoduje zbędne zaangażowanie procesem sądowym jednostek, zużywających niepotrzebnie swoje siły i środki na odpieranie niesłusznych roszczeń i prowadzi w ostatecznym wyniku do niepożądanego zwiększenia społecznych kosztów wymiaru sprawiedliwości (patrz uchwała Zgromadzenia Ogólnego Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 1974 r. w przedmiocie zaleceń kierunkowych w sprawie dalszego podnoszenia poziomu i sprawności postępowania sądowego OSNCP z 12/74, poz. 203). Sytuacja taka żadną miarą nie może uzasadniać obciążenia strony wygrywającej sprawę w rozumieniu art. 98 k.p.c. kosztami procesu, poniesionymi przez przeciwnika.

Co więcej, B. S. należy również postrzegać, jako stronę przegrywającą spór w zakresie kwoty 26.489 zł 63 gr, bowiem ostatecznie wносиła o zasądzenie na jej rzecz kwoty 57.053 zł 9 gr, zaś powództwo zostało uwzględnione co do kwoty 30.563 zł 46 gr. Konkludując, strona powodowa łącznie przegrała proces w zakresie kwoty 63.191 zł 95 gr, a więc 67,4 %.

Wymaga uwypuklenia, iż w myśl art. 100 k.p.c. w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Sąd może jednak włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznacznej części swego żądania albo gdy określenie należnej mu sumy zależało od wzajemnego obrachunku lub oceny Sądu.

Tym samym, skoro B. S. przegrała spór w 67,4 %, spoczywa na niej obowiązek zwrócenia poniesionych kosztów procesu stronie wygrywającej proces, z uwzględnieniem stopnia, w jakim Sąd oddalił żądanie wyrażone w pozwie. Analogicznie, zważywszy, iż A. C. wygrał proces w 67,4 %, a zatem przegrał go w 32,6 %, pozwany winien zwrócić stronie powodowej poniesione przez nią koszty procesu, w ww. stopniu.

Dlatego też, Sąd na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 490 j.t.) oraz art. 100 k.p.c. zasądził od (pkt IV).

Orzekając o obowiązku ponoszenia przez strony nieuiszczonych kosztów sądowych Sąd miał na uwadze, iż podług art. 83 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167 z 2005 r. poz. 1398 ze zm. – dalej, jako u.k.s.c.) jeżeli przepisy ustawy przewidują obowiązek działania i dokonywania czynności połączonej z wydatkami z urzędu, sąd zarządzi wykonanie tej czynności, a kwotę potrzebną na ich pokrycie wykląda tymczasowo Skarb Państwa (ust. 1). W orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie sąd orzeka o poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa wydatkach, stosując odpowiednio przepisy art. 113. (ust. 2). Ponadto, zgodnie z art. 113 ust. 1 u.k.s.c. kosztami sądowymi, których strona nie miała obowiązku uiścić lub których nie miał obowiązku uiścić kurator albo prokurator, sąd w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji obciąży przeciwnika, jeżeli istnieją do tego podstawy,

przy odpowiednim zastosowaniu zasad obowiązujących przy zwrocie kosztów procesu. Stosownie do wyniku procesu, orzeczono zatem jak w pkt. VI wyroku.

Wobec powyższego, Sąd orzekł jak w sentencji.

(...)